

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

EUROSISTEMOS EKSPERTŲ MAKROEKONOMINĖS PROGNOZĖS EURO ZONAI

Remdamiesi 2008 m. gegužės 20 d. turėta informacija, Eurosistemos ekspertai numatė euro zonos makroekonominę raidą¹. Numatoma, kad 2008 m. metinis realusis BVP vidutiniškai didės 1,5–2,1%, 2009 m. – 1,0–2,0%. Numatoma, kad 2008 m. bendras SVKI vidutiniškai didės 3,2–3,6%, 2009 m. – 1,8–3,0%.

1 intarpas

TECHNINĖS PRIELAIDOS

Eurosistemos ekspertų prognozės pagrįstos prielaidomis dėl palūkanų normų, valiutų kursų, naftos kainų, žaliavų kainų ir fiskalinės politikos.

Techninės prielaidos dėl palūkanų normų ir žaliavų kainų grindžiamos rinkos lūkesčiais (galutinė data – 2008 m. gegužės 14 d.)². Kalbant apie trumpalaikes palūkanų normas, t. y. 3 mėn. EURIBOR, rinkos lūkesčiai apskaičiuojami pagal išankstinių sandorių normas paskutinę duomenų įtraukimo dieną, atvaizduojančias pajamingumo kreivę tuo momentu. Pagal šias normas 2008 m. numatomas vidutinis palūkanų lygis buvo 4,9%, o 2009 m. – 4,3%³. Rinkos lūkesčiai dėl euro zonos 10 m. trukmės vyriausybės obligacijų nominaliojo pajamingumo leidžia tikėtis, kad pajamingumas nuosekliai kils nuo 4,4% (2008 m.) iki 4,6% (2009 m.). Į pagrindinį prognozių variantą taip pat įtraukta prielaida, kad prognozės laikotarpiu skirtumas tarp trumpalaikių ir ilgalaikių banko paskolų palūkanų normų bus nepakitęs, ir tai rodo pastaruoju metu padidėjusį rizikos vertinimą finansų rinkose. Sprendžiant pagal ateities sandorių rinką 2 savaitių laikotarpiu (iki galutinės duomenų įtraukimo datos), vidutinės naftos kainos 2008 m. turėtų būti 113,3 JAV dolerio, o 2009 m. – 117,7 JAV dolerio už barelį. Daroma prielaida, kad ne energetikos žaliavų (ne maisto) kainos JAV doleriais 2008 m. vidutiniškai per metus pakils 13,8%, o 2009 m. – 6,2%. Taip pat numatoma, kad 2008 m. tarptautinės maisto kainos pakils 44,0%, o 2009 m. – 6,1%.

Daroma techninė prielaida, kad dvišaliai valiutų kursai prognozės laikotarpiu nesikeis ir bus tokie, kokie vidutiniškai buvo 2 savaites iki galutinės duomenų įtraukimo datos. Tai rodo, kad 2008 m. euro ir JAV dolerio kursas bus 1,54, o euro efektyvusis kursas bus vidutiniškai 6,4% didesnis už vidutinį 2007 m. kursą ir 2009 m. – 0,4% didesnis už vidutinį 2008 m. kursą.

Fiskalinės politikos prielaidos pagrįstos atskirų euro zonos šalių nacionalinių biudžetų planais. Jos apima visas politikos priemones, kurias jau patvirtino nacionaliniai parlamentai arba kurias išsamiai apibrėžė vyriausybės ir kurios greičiausiai bus patvirtintos.

TARPTAUTINĖ APLINKA

Numatoma, kad pasaulio (už euro zonos ribų) ekonomikos augimas 2008 m. turėtų sulėtėti, o 2009 m. vėl nuosekliai spartės. 2008 m. numatomas sulėtėjimas daugiausiai rodo JAV ekonomikos ir kai kurių

- 1 Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės kartu rengia ECB ir euro zonos nacionalinių centrinių bankų ekspertai. Tai – du kartus per metus Valdančiajai tarybai rengiama informacija ekonomikos plėtros ir rizikos kainų stabilumui įvertinti. Daugiau informacijos apie taikytą tvarką ir metodus pateikta leidinyje „A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises“, ECB, 2001 m. birželio mėn. Kadangi su prognozėmis yra susijęs neapibrėžtumas, pateikiamos kiekvieno kintamojo tikėtinos ribos. Jos pagrįstos skirtumu tarp faktinių rezultatų ir keleto ankstesnių metų prognozių. Ribos yra dvigubai platesnės už šių skirtumų vidutinę absoliučią vertę. Tačiau dabartinėmis aplinkybėmis gali būti, kad dėl pokyčių finansų rinkose ir žaliavų kainų raidos su prognozėmis susijęs neapibrėžtumas yra didesnis negu įprastai.
- 2 Prielaidos dėl naftos ir maisto kainų pagrįstos ateities sandorių kainomis iki 2009 m. pabaigos. Daroma prielaida, kad kitų žaliavų kainos atitiks ateities sandorių kainas iki 2009 m. vidurio, o vėliau kis atspindėdamas pasaulio ekonomikos raidą.
- 3 Rinkos lūkesčiai, apskaičiuojami pagal ateities sandorių normas, gali truputį skirtis nuo EURIBOR ateities sandorių normų. Žr. metodinę pastabą 2007 m. kovo mėn. ECB mėnesinio biuletenio intarpe „ECB ekspertų makroekonominės prognozės euro zonai“.

išsivysčiusių šalių ekonomikos augimo sulėtėjimą, nulemtą tebesitęsiančių finansinių neramumų. Numatoma, kad po ne itin sėkmingo 2008 m. pirmojo pusmečio ekonominė veikla JAV turėtų vėl nuosekliai atsigauti, skatinama švelnesnės pinigų politikos ir laikinai neseniai pritaikyto fiskalinių priemonių paketo bei vis dar didėjančio grynojo eksporto. Nors manoma, kad lėtesnis JAV ekonomikos augimas darys poveikį kitų šalių ekonomikai, pirmiausia artimiausiems prekybos partneriams, daroma prielaida, kad šis poveikis bus sąlyginai nedidelis kylančios rinkos ekonomikos šalims ir žaliavas išgaunančioms šalims.

Bendrai numatoma, kad vidutinis metinis pasaulio realusis BVP už euro zonos ribų ir 2008 m., ir 2009 m. turėtų būti apie 4,0%. Numatoma, kad euro zonos išorės eksporto rinkos 2008 m. didės apytikriai 5,6%, o 2009 m. – 5,8%.

NUMATOMAS REALIOJO BVP AUGIMAS

Euro zonos ekonomikos augimo tempas lėtėja nuo 2006 m. Naujaisi rodikliai patvirtino, kad sulėtėjimą nulėmė pakilusios žaliavų kainos, padidėję valiutų keitimo kursai ir lėčiau auganti pasaulio ekonomika. Remiantis pirminiu Eurostato įverčiu, 2008 m. pirmąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, euro zonos realusis BVP padidėjo 0,8%, 2007 m. ketvirtąjį ketvirtį – 0,3%. Kadangi šie labai teigiami rezultatai iš dalies susiję su laikiniais veiksniais, numatoma, kad šiek tiek svyruos ketvirtinio augimo tempai, o euro zonos ekonomikos veikla artimiausiais ketvirčiais sulėtės. Numatoma, kad, skatinama pasaulio ekonomikos atsigavimo 2009 m. ekonominė veikla augs sparčiau ir prognozės laikotarpio pabaigoje sudarys 0,5% ketvirtinio augimo tempo. Dėl to prognozuojama, kad 2008 m. vidutinis metinis realusis BVP augs 1,5–2,1% ir jam poveikį darys ekonomikos augimo 2007 m. 0,7 procentinio punkto perkeliamasis poveikis. Numatoma, kad 2009 m. metinis realusis BVP didės 1,0–2,0%.

1 lentelė: Makroekonominės prognozės euro zonai

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)^{1,2}

	2007	2008	2009
SVKI	2,1	3,2–3,6	1,8–3,0
Realusis BVP	2,7	1,5–2,1	1,0–2,0
Privatus vartojimas	1,6	1,1–1,5	0,9–2,1
Valdžios sektoriaus vartojimas	2,1	1,3–2,3	1,2–2,2
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	4,7	1,3–3,5	–0,4–2,8
Eksportas (prekės ir paslaugos)	5,7	3,5–6,3	2,4–5,6
Importas (prekės ir paslaugos)	5,2	2,9–6,3	2,2–5,6

¹ Numatoma realiojo BVP ir jo sudedamųjų dalių raida pateikta pagal dėl darbo dienų skaičiaus pakoreguotus duomenis. Į numatomą eksporto ir importo raidą įtraukta prekyba euro zonoje.

² Į pateiktus duomenis Kipras ir Malta įtraukti jau 2007 m., išskyrus SVKI duomenis, kurie apima Kiprą ir Maltą tik nuo 2008 m. Kipro ir Maltos dalys sudaro atitinkamai apie 0,2 % ir 0,1 % euro zonos BVP.

Vertinama, kad viena iš BVP sudedamųjų dalių – privatus vartojimas – 2008 m. mažės daugiausia dėl to, kad, pakilus žaliavų kainoms, sumažėjo realiosios pajamos. Numatoma, kad 2009 m. privatus vartojimas vėl pradės didėti sumažėjus infliacijai ir dėl to pradėjus didėti realiosioms pajamoms. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos prognozės laikotarpiu turėtų didėti nedaug.

Prognozės laikotarpiu dėl cikliško ekonomikos augimo sulėtėjimo ir griežtesnių finansavimo sąlygų turėtų lėčiau didėti verslo investicijos. Tačiau tikimasi, kad jos ir toliau sparčiai augs esant dideliame pajėgumų panaudojimui ir įrangos trūkumui. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu privačių rezidentų investicijų augimas sumažės dėl su ciklišku nesusiėjusios tebevykstančios būsto rinkos korekcijos ir sugriežtintų kreditų standartų. Galiausiai po numatyto sumažėjimo 2008 m. tikimasi, kad 2009 m. valstybės investicijos vėl pradės sparčiai didėti. Apskritai, numatoma, kad 2008 m. bendrosios investicijos į pagrindinį kapitalą vidutiniškai didės 1,3–3,5%, o 2009 m. kils -0,4–2,8% per metus.

Eksporto augimui įtakos turės per prognozės laikotarpį sulėtėjusi pasaulio ekonomika. Be to, numatoma, kad sumažės euro zonos eksporto rinkos dalis dėl padidėjusios kylančių šalių konkurencijos ir sumažėjusio kainų konkurencingumo. Numatoma, kad bendro importo vidutinis metinis augimo tempas bus šiek tiek mažesnis negu bendro eksporto, todėl apskritai grynoji prekyba darys nedidelį teigiamą poveikį BVP augimui prognozės laikotarpiu.

Tikimasi, kad užimtumas ir toliau augs, nors prognozės laikotarpiu šiek tiek ir lėčiau, daugiausia dėl ekonominės veiklos tendencijų ir darbo paklausą mažinančio numatomo didesnio realiojo darbo užmokesčio augimo poveikio. Taip pat numatoma, kad darbo jėga augs mažiau negu praėjusiais metais. To priežastis yra numatomas mažesnis darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus augimas ir tikėtinas dalyvavimo darbo rinkoje sumažėjimas iš dalies dėl mažiau palankių darbo paklausos sąlygų ir numatomo silpnėjančio darbo rinkos reformų poveikio. Tokiomis aplinkybėmis numatoma, kad nedarbo lygis prognozės laikotarpiu beveik nesikeis.

NUMATOMA KAINŲ IR SĄNAUDŲ RAIDA

Didėjanti SVKI pagrindu apskaičiuota infliacija nuo 2007 m. pabaigos daugiausia susijusi su energijos ir maisto kainų pokyčiais. Ateityje vertinant pagal dabartines naftos ir maisto žaliavų ateities sandorių kainas, tikėtina, kad 2009 m. išorės kainų spaudimas sumažės iš dalies dėl ankstesnio euro kurso kilimo.

Kalbant apie vidaus kainų spaudimą, numatoma, kad prognozės laikotarpiu visos ekonomikos darbo užmokestis vienam dirbančiajam didės daugiau negu ankstesniais metais; tai rodo turima informacija apie susitarimus dėl darbo užmokesčio ir įtampos darbo rinkose požymiai. Prognozuojama, kad 2008 m. dėl ciklo pokyčių mažiau kils darbo našumas, dėl to numatoma, kad labai padidės vienetinės darbo sąnaudos. Tačiau tikimasi, kad pastarojo veiksnio poveikį infliacijai susilpnins dėl mažesnio ekonomikos augimo lėčiau didėjančios pelno maržos. Numatoma, kad 2009 m. labiau kylantis darbo našumas ir mažiau didėjantis darbo užmokestis susilpnins vidaus sąnaudų spaudimą, tačiau tikimasi, kad vėl sparčiau kils pelno maržos. Be to, tikimasi, kad prognozės laikotarpiu didesnę spaudimą SVKI pagrindu apskaičiuotai infliacijai darys administruojamosios kainos ir netiesioginiai mokesčiai.

Dėl visų šių skirtingų elementų numatoma, kad 2008 m. bendras SVKI vidutiniškai didės 3,2–3,6%, o 2009 m. didės mažiau – 1,8–3,0%.

PALYGINIMAS SU 2008 M. KOVO MĖN. PROGNOZĖMIS

Kalbant apie realiojo BVP augimą, 2008 m. numatytos ribos atitinka 2008 m. kovo mėn. ECB mėnesinio biuletenio paskelbtose ECB ekspertų makroekonominėse prognozėse numatytas didesnes ribas. Pagrindinė to priežastis – palankūs naujausi pirmojo pusmečio duomenys. 2009 m. nustatytos ribos buvo šiek tiek sumažintos, atsižvelgiant į tikėtiną didesnių energijos kainų poveikį ir didesnę, negu anksčiau buvo tikėtasi, euro kursą. Kalbant apie SVKI pagrindu apskaičiuotą infliaciją, nustatytos ribos buvo šiek tiek padidintos ir 2008 m., ir 2009 m. daugiausia dėl numatomų didesnių, negu prognozuota kovo mėn., energijos ir maisto kainų.

2 lentelė. Palyginimas su 2008 m. kovo mėn. prognozėmis

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)

	2008	2009
Realusis BVP – 2008 m. kovo mėn.	1,3–2,1	1,3–2,3
Realusis BVP – 2008 m. birželio mėn.	1,5–2,1	1,0–2,0
SVKI – 2008 m. kovo mėn.	2,6–3,2	1,5–2,7
SVKI – 2008 m. birželio mėn.	3,2–3,6	1,8–3,0

2 intarpas

KITŲ INSTITUCIJŲ PROGNOZĖS

Euro zonos prognozes rengia tiek tarptautinės organizacijos, tiek ir privataus sektoriaus institucijos. Tačiau jos nėra visiškai palyginamos tarpusavyje ar su Eurosistemos ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, nes jos parengtos skirtingu metu, todėl iš dalies yra pasenusios. Be to, taikomi nevienodi (iš dalies neapibrėžti) metodai fiskalinių, finansinių ir išorės kintamųjų, įskaitant naftos ir kitų prekių kainas, prielaidoms parengti. Skiriasi ir įvairioms prognozėms rengti taikomi dėl darbo dienų atliekamų koregavimų metodai (žr. toliau pateiktą lentelę).

Pagal kitų institucijų parengtas prognozes, tikimasi, kad 2008 m. euro zonos realusis BVP didės 1,4–1,7%, o 2009 m. – 1,2–1,6%. Visos didėjimo prognozės patenka į Eurosistemos ekspertų numatytas ribas. Prognozėse numatoma, kad 2008 m. vidutinė metinė SVKI pagrindu apskaičiuota infliacija bus 2,8–3,4%, o tai reiškia, kad dalis prognozių yra mažesnės negu Eurosistemos ekspertų numatytos ribos, galbūt dėl to, kad buvo remiamasi ankstesnėmis prielaidomis dėl žaliavų kainų. 2009 m. prognozės patenka į Eurosistemos ekspertų numatytas ribas.

Euro zonos realiojo BVP augimo ir SVKI pagrindu apskaičiuotos infliacijos prognozių palyginimas

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)

	Paskelbta	BVP augimas		SVKI pagrindu apskaičiuota infliacija	
		2008	2009	2008	2009
TVF	2008 m. balandžio mėn.	1,4	1,2	2,8	1,9
Europos Komisija	2008 m. balandžio mėn.	1,7	1,5	3,2	2,2
Survey of Professional Forecasters	2008 m. balandžio mėn.	1,6	1,6	3,0	2,2
Consensus Economics Forecasts	2008 m. gegužės mėn.	1,5	1,6	3,1	2,1
EBPO	2008 m. birželio mėn.	1,7	1,4	3,4	2,4
Eurosistemos ekspertų prognozės	2008 m. birželio mėn.	1,5–2,1	1,0–2,0	3,2–3,6	1,8–3,0

Šaltiniai: European Commission Economic Forecasts, Spring 2008; IMF World Economic Outlook, April 2008; OECD Economic Outlook No 83, June 2008, preliminary edition; Consensus Economics Forecasts ir ECB's Survey of Professional Forecasters.

Pastaba: Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse ir EBPO prognozėse pateikti dėl darbo dienų pakoreguoti metiniai augimo tempai, o Europos Komisija ir TVF skelbia dėl darbo dienų skaičiaus per metus nekoreguotus metinio augimo tempus. Kitose prognozėse nenurodoma, ar pateikti duomenys dėl darbo dienų pakoreguoti ar ne.

© Europos centrinis bankas, 2008 m.

Adresas: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Vokietija
Pašto adresas: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Vokietija
Telefonas: +49 69 1344 0
Faksas: +49 69 1344 6000
Internetas: <http://www.ecb.europa.eu>

Visos teisės saugomos.

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.